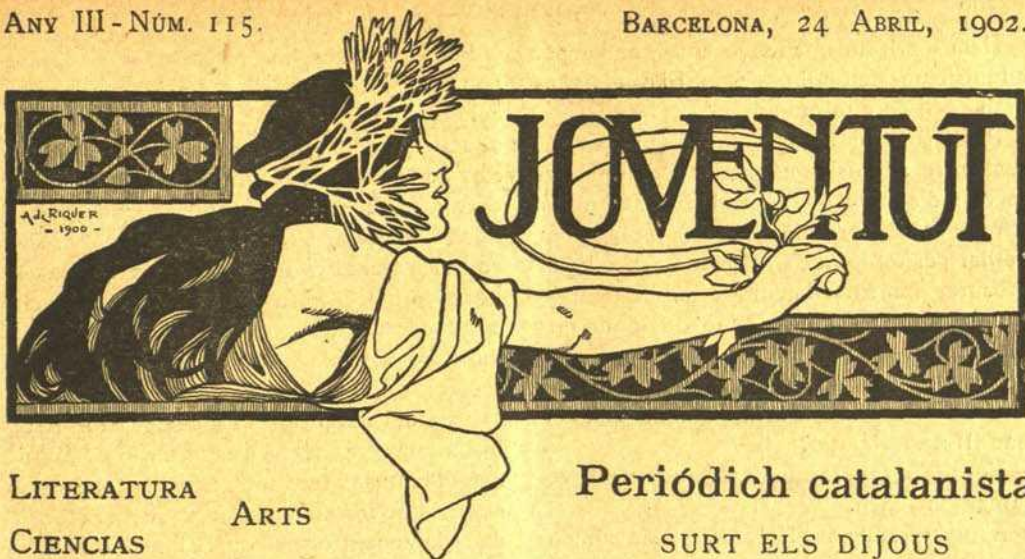

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT... 20 CÉNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS... 40 »

» » SENSE FOLLETINS... 25 »

SUMARI:

La feyna de la Junta de Bellas Arts, per Sebastià Junyent.—Miseria, per Rafel Folch y Capdevila.—Las flors primeras, per Víctor Catalá.—Carta ben closa, per Emili Tintorer.—Quadret, per Narcís Gili Gay.—Quelcóm de socialisme, per Ramón Carot.—Glop de neu, per Jacinto Verdaguer, pbr.—La gran ciutat, per Antón Sabater Mur.—Consells é un esperit jove que vol deixar la vall per la ciutat: II, per F. Pujulá y Vallés.—El temple nou, per Claudi Omar y Barrera.—Del meu darrer viatge, per Alfons Sans y Rossell.—Novas.

FOLLETÍ:

CROQUIS CIUTADANS, per Apeles Mestres. Plech 10.
L'INSPECTOR AXEL BORG, per August Strindberg.
Prólech: plech I.

LA FEYNA DE LA JUNTA

DE BELLAS ARTS

Oydá! Ja tenim Junta de Bellas Arts, ja tenim deu personas que tenen obligació de cuydarse del avens artistich de Barcelona, y es d'esperar que totas hi posarán sa bona voluntat y sos coneixements, que, entre totas deu, es de creure que serán molts.

Hi figuran un esculptor, tres pintors, dos arquitectes, un critich d'art y tres aficionats, tots molt coneguts per las mostrars qu'han

dat de son talent. L'únich que hi falta es un arqueólech, ó varis, puig si'ls compromisarís no'l varem nombrar, fou perque no disposavam més que de quatre llochs y creyam que l'Ajuntament completaria la representació que hi faltava. No ho va fer aixís, ell sabrá per què.

Y deyam que hi falta un arqueólech ó varis, perque es molt difícil, per no dir impossible, que una sola persona posseheixi l'inmens y complexe número de coneixements que suposa entendre en tots els rams de l'arqueologia, que son tants com els rams de l'activitat humana aplicada á produhir.

Imaginínse si pot existir qui entengui en teixits, vidrieria, ferreteria, ceràmica, mobles, joyas, llibres, grabats, vestits, armas, sabatas, monedas, etc., y sigui capás de compendre l'autenticitat y'l valor d'un objecte, y l'època á que pertany, per la forma, pel treball, pel dibuix, per la patina, pel material empleat, pel procediment ab qu'es fet, etc., etc. No parlo de pintura, escultura y arquitectura antigas, perque estich segur de que aquests coneixements no mancan á alguns dels individus que forman part de la Junta.

Suposo qu'en cas de dubte deurán recorre á consultas ab personas entesas, puig si no, s'exposarian sovint á pendre gat per llebre.

Hem sentit dir que tenen consignadas per adquisicions deu mil pessetas. Si es aixís, es molt poch pera tot un any.

Peró com hi há bastanta feyna que fer, sense fer adquisicions també poden prestar serveys d'aquells que s'agraheixen. Si no ho varem entendre malament, la Junta té de vetllar per tot lo que's refereix á art, y ha de procurar fomentar la cultura pública artística. Ara bé: ¿saben qu'es lo que dona més mal exemple al públich per ésser una mostra permanent de mal gust que vulgas ó no se'n entra per la vista? Els monuments qu'adoran (!) nostra ciutat.

Voldriam saber quin hi há que resulti verament artístich.

A nostre entendre la Junta deuria comensar dictaminant contra'ls monuments, y exigir que fossin enderrocats.

Aquí tenim el monument á Colón. ¿Qu'es sinó un gran candelerero, plagat d'estatuas de diferents midas, qu'aguanta una bola, sobre la que fa equilibris el descubridor de las Américas, senyalant ab el dit per ahont ens va venir el desastre? Nosaltres l'enderrocaríam y seguiríam el consell d'aquell bohemí, que al preguntarli qué se'n hauria de fer, va respondre sense pensarshi:—*Calderilla*.—

El d'Antoni López, monument de familia, es de lo més vulgar y antiestètic qu'hem vist. Francament, també l'enderrocaríam.

¿Y'l d'en Rius y Taulet? No n'hi havia prou de mal gust al Parch: pera completarlo hi posaren al davant un *panteón*, y encara molt inferior á alguns que n'hi há als cementiris. També l'enderrocaríam.

¿Y'l d'en Güell? ¿Y'l d'en Clavé? Fora! Fora monuments xavacans! Y quan hi hagués fondos se'n podrian fer de nous, tornant á aixecar estatuas als homes que verament s'ho mereixessin, fent justícia á alguns contemporanis il·lustres qu'están esperant monument, y no oblidantnos d'altres catalans que no per haver viscut molts anys avans que nosaltres son menys *monumentables*. Y no fora de més que's reparés una injustícia incomprensible, encarregant algún monument als tres millors escultors que tenim á Catalunya y á Espanya: en Miquel Blay, en Joseph Llimona y en Montserrat, qu'encara no tenen cap monument fet seu á Barcelona.

Sense moures del Parch, no'n té poca de feyna la Junta de Bellas Arts! Aquella ridícula parodia de las montanyas de Montserrat, aquell surtidor de la *sombrilla*, brillant recort de la Exposició Universal, aquell jerro decoratiu, deurian desapareixe pera deixar lloch á obras més triadas. Y á propòsit: ¿No podrian demanar que's destinés un tros de Parch á bosch natural, ahont se pogués circular en mitj dels arbres y ahont hi aniríam molt bé algunas obras mestras d'escultura?

Fora del Parch, en el Palau de Bellas Arts, hi há una gran feyna á espurgarlo de pinturas dolentas. Trets tots aquells quadros de negoci que infestan las salas, quedarian com una dotzena d'obras que, si no capdals, al menys no foran vergonyosas.

Y á la vora del Palau hi há un'armatosta que imprescindiblement té d'aterrarse. Ens referim al Arch de Triomf, aquell arch tan gros, tan fosc y tan lleig que priva la vista del passeig de Sant Joan.

Ademés, però potser fora demanar massa: ¿no podrian influir pera que s'enderroqués la nova fatxada de la Catedral y quedés com avans en espera del arquitecte que tingués prou saber y prou paciència pera reconstruhirla?

Si fessin tot aixó, foram molts els qu'ho celebrariam y'ls en sentiríam grat, puig fora un pas en ferm cap á la regeneració artística. Però no podrán, porque aquí som á la terra que va inventar aquell adagi: «Deu nos guard d'un *ja está fet!*»

SEBASTIÀ JUNYENT.

MISERIAS

Era'l dia de Pasqua, en el que, per tot arreu, las collas de caramellas festejan alegrement l'arribada de la primavera. Per casualitat me trobava en un dels pobles de la costa de Llevant, y ab una colla de companys vaig surtir a celebrar la festivitat, ab l'imprescindible àpat a Ca'n Sala, una d'aquellas masias tradicionals en las que un esperit observador podria estudiarhi la oblidada solemnitat de las vellas costums catalanas, conservadas ab tota sa puresa en escassos baluards com aquell, en el que l'esperit patriòtic dels bons catalans s'hi desvetlla pera reconeixre ab entussiasme que la patria's troba alli, en aquella majestuosa llar, bressol inoblidable de la familia catalana. Alli dalt varem trobarhi'l chor de «Els Esbotzats», que'ns va cantar algunas pessas del seu repertori pera despedirnos, després d'haver dinat; y'ns en tornarem montanya avall, comentant alegrement las impresions rebudas.

Ja acabavam el camí de la dressera, quan sentirem una cansó de tonada indefinible, cantada ab estranyas intermitencias, y se'ns presentà al devant, al agafar la carretera, un pobre degenerat que cullia l'herbà de las voras, entatxonantlo dintre d'un sach que tenia al costat seu. Era un d'aquells pobres estúpits dels que se'n troba un exemplar casi bé en cada poble, y als que las donas els diuen benaventurats. Quan ens va veure parà en sa tasca, ab mirada estúpida y sens expressió passejà'ls seus ulls de l'un a l'altre, y dirigintse a un dels companys,

—A tu ja't coneix—va dirli.

—¿Si? ¿Y de qué?

—De que vas venir un dia a veure'l pessebre.

—Y escolta: ¿qué fas?—li preguntarem.

—Cullo herbas pel pessebre.

—¿Cada dia culls herbas?

—No, no més avuy, porque es festa. Els demés dias trevallo.

—¿Ahont trevallas?

—Al forn.

—¿Quánt guanyas al forn?

—Trevallo molt, molt, y no més me donan un duro cada dissapte.—

Digué això ultim ab un accent de protesta,

com malehint lo poch que significava un duro devant del gran trevall que feya, y no digué cap més mot ni pera tornarnos las paraulas de despedida que casi tots li varem dirigir. Al ésser un tros lluny tornarem a sentirlo com cantava la mateixa cansó que haviam interromput ab nostra arribada.

Vaig preguntar als meus acompanyants qué volia dir ab això del pessebre, y m'ho explicà un d'ells en pocs mots.

—Aquest pobre—va dirme—es part integrant d'una familia composta avuy d'ell, el seu pare y un pessebre. Avans tenia un altre germà que, pera cumplir-el dever de servir al rey tingué d'allunyar-se y deixar en la miseria a un vell decrepit y a n'aquest degenerat; fou portat a Cuba y allà hi deixà la pell, plorant ben segur llàgrimas de fel al sentir, ab la mort demunt, la recansa de deixar sense consol ni ajuda de cap mena al seu pare y al seu desgraciat germà. El pare, quan rebé la noticia de sa mort, fins intentà suïcidarse; mes aquest pobre encara no se n'ha donat compte, ni se'n donarà may, ben segur, donchs el seu cervell ja ha fet a tots. Al anarsen el fill, va deixar arreglat un pessebre, qu'ha sigut el seu successor dintre la familia, porque'l pare, contemplant l'obra del ausent, li semblava tal volta trobarhi a n'aquest; y en un rapte d'entussiasme abraçà al fill que li quedava y li digué, ab la veu resolta d'una gran determinació, que'l pessebre no's desfaria fins que tornés son germà; «y això,—afegí—que no tornarà may!» Ara aquest infelis té com a únic ideal el de conservar el pessebre, omplintlo sense solta ni volta d'herba tot esperant al germà, que vol que'l trobi ben guarnit y conservat. Y aquí'l tenim que ja es un home fet y en son cervell hi há la fosquetat del no res, y no sembla sinó que ni alé de vida tingui, ab aquella cara estúpida... Res, un sér completament inútil.

—Y segons sembla no falta qui se n'aprofita d'aquesta inutilitat—vaig rependre.

—¿Cóm voléu dir?

—¿No ho havéu sentit tots lo qu'ha dit? Pot ésser estúpit, degenerat, inútil y tot lo que vulguéu, però comprén l'infelis que trevalla molt y no més li donan un duro.—

Interrompé la conversa l'aixordador traqueteig d'una colla de vehiculs carregats

de gent alegre que venian de per amunt de consumir las provisions recullidas durant la nit de caramellas, y mentres passaren per davant nostre ab un repiqueteig aixordador de cascabells, jo, desd'un turonet del costat de la carretera ahont ens haviam aplegat, contemplava ab fonda pena la figura d'aquell pobre germà que, ajupit á terra, seguia arrencant, atrafegat, l'herba de vora'l camí.

Continuarem carretera avall, sense rependre la conversa interrompuda, y'ns despedirem al arribar al poble ab la mateixa alegria

ab que'ns haviam ajuntat pera celebrar la resurrecció de la primavera.

Y quan, ja negra nit, vaig agafar el darrer tren pera tornar á Barcelona, se'm va apareixe, entre la fosquetat del vagó y l'ensopiment del viatge, la familia del pessebre.

—Aqui tens—vaig dirme—en aquesta familia prompta á desapareixe, un exemple de lo miserable qu'es la condició humana. Del pare ja no cal parlarne: vell, y per lo tant sense foras, fa nosa á tot arreu; y de dos fills que tenia, á l'un el govern el mata, y á l'altre l'amo l'explota. —

R. FOLCH Y CAPDEVILA.

LAS FLORS PRIMERAS

Al tebi alé de primavera
surt com aquell qui no té espera,
senzilla, humil y riallera,
del any novell la flor primera.

Surt, y un calfret son tronch circola:
mira al espay: ni un aucell vola;
mira al entorn: es tota sola...
Ré hi fa: desplega sa corola.

S'obra al espay sense recansa,
perque eixa flor qu'aixís s'atansa
sent del demá la esgarrifansa,
perque es la Flor de la Esperansa.

Y encar que veu las darrers bromas
balancejar sobre las comas
y en l'ull encar somort dels homes
rastres d'hivern, llágrimas somas,

la flor primera, desseguida
dressa llur cálzer enardida,
perque en la terra, encar humida,
ja hi sent glatir la nova vida.

Ella ja sab que dintre estonas
vindrán més flors, sas perionas,
ab llur seguit de papallonas...
Ella ja sent las horas bonas.

Ella ja veu cels plens de joya,
la terra, ardent, tota cofoya,
en cada brot florí una toya,
en cada llar riure una noya.

Per'xó se bada sens recansa,
perque eixa flor qu'aixís s'atansa
sent del demá la esgarrifansa,
perque es la Flor de la Esperansa.

Mes quan s'ha obert, sent que tremola,
que un fret estrany per tot circola...

Duta pe'l vent la brossa vola,
á dalt del cel tot s'ennuvola...

Cauhen pesantas quatre gotas
qu'aixafan totas las herbotas;
las sargantanas fugen totas,
roncan del tro las llunyas notas...

Y espahordint á la canalla
ab sa darrera revifalla,
l'hivern caduch branda sa dalla
y trenca en sech tota rialla.

Com tot quant sent llur decadencia
y adveniment d'altra potencia,
per'afermar-se en la existencia
usa de folla violencia.

Mes ha arribat sa hora darrera
y mor l'hivern; però en sa ossera
ja hi ha colgat la flor primera,
lo tendre heralt de primavera ..

Aixís al món per aytal proba
sempre ha passat la *Cosa Nova*:
rastre de sanch á son pas troba,
sas primers flors lo Vell li roba.

Y així'ls esprits qu'ab llur essencia
guían la humana conciencia,
troban del martre la existencia,
mes alba son d'altra potencia.

Per'xó al passar per llur ossera
del Ideal en la dressera,
la Humanitat se tomba enrrera,
dobra un genoll, prega y espera,
creyent en tota Flor Primera
de tota Nova Primavera

VÍCTOR CATALÁ.

CARTA BEN CLOSA

A don J. Pous y Pagés.

¿Fem que quedi entre nosaltres la qüestió? De mi á vosté podré, sense ruborissarme, dirli cosas que d'altra manera no li podria pas dir. Aixís s'ha convingut.

Podré dirli que á mi—company de redacció y amich d'en Pujulá—m'agrada moltíssim el seu follet sobre en Francisco Pi y Margall, y que al pretendre vosté que dit follet no compleix el fi que l'autor y nosaltres ens proposavam, està solemnement equivocacat. Y es que vosté potser no s'ha fet ben bé cárrech de lo que vol dir vulgarisació de doctrinas. Vulgarisació no vol dir transformar las ideas grans en raquiticas, els principis serens en nimietats, lo sublim en vulgar. Vulgarisar ó popularisar—com vosté vulgui—las doctrinas del filosof eximi, vol dir: primerament condensarlas, concretarlas y fins comentarlas de tal manera y forma, que la gran majoria que no las conceixia pugui formarse d'ellas una idea, si no complerta, general, pugui trobar resumit en breu compendi'l pensament general y fonamental qu'ell va expandir y desenrotllar en totas sas obras; y vol dir, segonament, que tot aixó's proporcioni al públich en condicions econòmicas tals, que li sigui fácil adquirirho.

Vosté entén que'l llibre d'en Pujulá es massa literari, massa *abstracte*, en una paraula; massa filosófic. Vosté hauria volgut un llibre xabacá, de *filosofia* pràctica, com si diguessim d'aplicació de principis abstractes á fets concrets, com per exemple: á la desinfecció d'una aygüera ó á la calefacció d'un fogó. Vosté sens dubte hauria dit á n'en Pujulá: «Tria y remena entre tots aquests llibres d'en Pi», com el venedor ambulancrida esgargamellantse: «Trieu y remeneu!» Y es que vosté no s'ha fet ben bé cárrech de que'l treball de selecció, quan se tracta de cosas serias, es bon xich més delicat. Y que'l llenguatge d'un filosof, encara qu'hagi passat pel cedás d'un comentarista, no pot pas ésser el mateix que's parla en qualsevol taula de café, per exemple.

Jo comenso á creure, senyor Pous, que vosté té del poble catalá, es á dir, del poble

catalá qu'admirava á n'en Pi, un concepte bon xich equivocacat, puig al dirnos qu'hauria sigut més pràctich y útil donar á coneixe treballs y articles periodístichs — grans per ésser de qui eran, però relativament petits per ésser periodístichs... y circunstancials— sembla voler indicar que las obras capdals d'aquell geni no es capás de compéndrelas el poble catalá. Jo crech que si, y perque ho crech, crech també que'l llibre d'en Pujulá respón perfectament al fi que's perseguia.

Mes, ara que hi caych! Velhiaqui que jo m'entretinch escrivint á vosté, com vosté's va pendre la molestia d'escrivurem á mi, y tot per culpa d'altri: per culpa d'en Piula. Perque en Piula, y ningú més qu'en Piula fou, segons me diu vosté, qui va tenir la lluminosa idea de recopilar tots els escrits periodístichs d'en Pi. Y vosté, cegat sens dubte per la bona amistat que ab ell deu unirlo, va acceptar la idea ab un entussiasme y una fe molt naturals. Per la meua part, la idea la trobo admirable, per la senzilla rahó de que crech que d'en Pi y Margall tot, absolutament tot, es digne de perpetuarse y vulgarisarse; però en quant al entussiasme de vosté, no puch menys que tirarhi un gerro d'aygua fresca. Si; li diré francament: no hi crech ab en Piula, com no crech ab ningú que tingui ideas y carregui'l mort als altres, es á dir, vulgui que'ls altres las realisin. ¿Ho vol més gráficamente? Donchs á mi no'm convens la gent que sols piula: m'agrada més la que xiula.

Ara no li digui á n'ell, que potser s'enfalaria, y jo no ho vull pas que s'enfadi. Ja sab qu'hem convingut en que aquesta carta solzament vosté té dret á llegirla. No'm fassi traició, perque si me'n fa, ni quedaré de vosté afectíssim amich, ni seré son segur servidor q. l. b. l. m.,

Barcelona, abril, 1902.

QUADRET

I

—¿Vols dir que tornarà?— digué la Tona de ca'n Climent á una munió de donas que conversavan entorn la grossa sinia de ca'l Joya.

—Bé ho diuhen — respongué una de las donas ab to aspre.—Primer la fan y després volen adobarla, aqueixa patuleya de mossas. Va anarsen dihent que no hi tornaria may més al poble, may més; y ara ve ab el seu *aucellet*, que ja deu ésser grandassàs. Compteu: ja fa tres anys qu'es fora, y quan se'n van anar tenia dos mesos.

—¿Y'ls seus pares li consenten que torni? Mala pécora!

—¿Y per qué no?—va dir una xicota d'uns setze anys que s'havia aplegat á la rodona.—¿Per qué no pot venir la pobre Nuria? ¿Per qué no hi pot tornar al poble? ¿Perque ve ab un fill seu que té tres anys y no coneix al pare? ¿Qué hi pot fer ella, si ell va abandonar-la?

—¿Ahont va la nas de mochs?— cridá una veu.

—Ja veurás si serà gayre respectada al poble!

—Per segons qui ho serà molt de respectada!—feu la mossa.—Els qu'avans la estimavan la estimarán més encara: més que no la estimavan ans d'anarsen, que llavors era ditxosa y ara no ho es pas tant. Ell va abandonar-la!

—No se l'hagués escoltat. Ah! Els homes... els homes!... — mormolá la dona tot anant-sen.—

Y la mossota de setze anys, vermella de rostre, ab els brassos ensenyant, tota ella respirant vida, va restarhi un xich més, fent-la petar ab las batxilleras que quedavan.

II

El dia era seré. El cel blau, d'una blavor intensa, indefinible. El poble reposava en la calma d'un mati xafogós.

Els pares de la Nuria anavan á esperar-la cap-cots carretera enllá. La mare sanglotava. El pare, tot consolant-la, li deya:

—No ploris, Miquela. Sabs que ja li hem escrit que la perdoném. Veurém al seu filló,

que Deu voldrá ferlo ben ditxós. Será grandet, tal volta, com el roser del hort.—

Y la Miquela, pobra dona, seguia sanglotant.

—Atureuvos!—cridá una feble veu llunyana.—

Al sentir-la s'aturaren abdós caminants.—

La mossa qu'havia llensat l'«atureuvos» s'apropá. Era la noya de setze anys que s'havia aplegat á la rodona de xafarderas pera defensar á una amiga. Desitjosa de besar ben prompte á la Nuria, volia ajuntarse ab ells.

—Som vingut corrent á tot corre pera poder-vos atrapar. ¿No arriba avuy la Nuria?

—Si á Deu plau. Ab salut qu'arribi.—

Y tots tres caminavan ab pas lent, fent cruir el pedruscall que s'estenia demunt l'ardenta carretera.

Al lluny va ovirar la Miquela un carro que semblava aproparse cap á n'ells.

—Calléu!... Sembla que'l plor d'alguna criatura m'arribi á las orelles.

—Aparteu-vos, que no prenguessiu mal. Sembla va furient el *colxu*—va dir el pare.—

Y la carretera s'inondá de pols, y'l traqueteig d'un desballestat carro va sentirse proper.

El vehicul s'acostá, la mare guaytá á dins d'ell fixament: ningú hi havia dels seus.

—Xo, *Negre!*—cridá'l carreter.—No us la porto pas la filla, no. Teniu, aquí va aquesta lletra que pera vosaltres m'ha donat el rector del poble — feu entregant un paper á n'el pare.

—Cóm dianxo no ve! ¿Que té quelcóm de nou?...—

Y'l pare va llegir en veu alta:

«A l'hora d'arribar el carro qu'havia de portar á la vostra filla á n'aqueix poble benedit—que tant diu anyora—acaba de morir-se-li'l fill. Jo vos ho participo perque ella m'ha demanat que li fes aquesta caritat.»

—Mal llamp!—digué'l pare abressant-se ab la Miquela.—Cóm dianxo s'ha hagut de morir! Pobret! Jo que l'haguera estimat tant!...—

NARCÍS GILI GAY.

QUELCÓM DE SOCIALISME

La major part d'aquesta gentada inconscient que s'anomena poble, està patint avuy una forta obsessió. Tothom apar socialista, ensemps que de qualsevol cosa'n dihem socialisme. La societat raras vegadas fou vaixell comandat ab fermesa d'esperit: hi sovintreja l'esbojarrament, y aquest du aparellada la follia, malmetent a tort y a dret els ideals y fent que s'accepti com a bona la més xorca de las teorías.

Las successivas evolucions que l'avens imposa a la encarcerada societat existent, molts las consideran un sa moviment sociològich, altres creuen que favoreixen la vindicació de llurs drets, y un nombre ja crescut, a tall de novells apòstols, entenen qu'aixís se realisa la justícia humana.

Quin engany y quanta mala fe! Els esclaus d'un sectarisme, bo fora que fiteessin el cercle de sas conviccions y no voleyessin d'assi d'allà com aucell espigolayre, cercant quelcóm d'oportú pera posar de manifest son temperament essencialment revolucionari.

Justícia humana'l devassall de passions, el mancament a consciencia de nostres devers, l'allunyament de tota rahó y l'imperi de la forsa!

L'egoisme humá, esdevingut representació de vicis en lloch de virtuts, es considerat com una vindicació de drets. Seguint aytal metamorfosis, acabarem negant la llum.

Qui guayti fredament el desenrotllo de las ideas dins del camp obrer, sentirá fonda pena; qui s'esmunyi al bell mitj de la gent acabada, s'enrotllará de convencionalismes y arribará a malehir al home xorch de pensa que, gaudint el benestar mundá, va desententse de sos devers socials.

A mida qu'avensa la desastrada ambició del diner, s'estén potenta la mácula de nostre temps: l'anarquisme actiu. La salut del poble es malmersada y alhora creix la exasperació dels sers nats en la miseria, que tenint en activitat son cervell, sols l'aplican de grat al odi y no a fins profitosos. Avant sempre, y entretant covaréu la matzina ab que convertiu l'home en fera, tot titllantlo de desequilibrat.

El mancament d'altruisme en la present

organissació de la societat, doná peu al socialisme, que ja de temps furga, obrintse via tan sols entre'ls que's dedican al treball corporal. ¿Per qué? Perque l'intellecte hi presta sa forsa únicament per la propia vanitat y gloria. Es tan temptador aixó d'ésser l'idol de las gentadas! Aquest socialisme, donchs, té molt d'estrafalari.

La ciencia fa sa via aportant novas formas y procurant expansió en tots els ordres de la vida: y aquesta expansió deu trascendir al individu.

L'esperit de rutina, al ésser combatut, ha motivat una explosió de sentiments als que no sempre ha acompanyat la reflexió. Fomentant la discórdia, una munió de vividors polítichs crearen escola, y del millorament social d'una classe, de la salut del obrer, ne digueren socialisme. Aixó jamay ha sigut socialisme, puig tota persona nada, sia pobre ó rica, la vol la dignificació del home. Emperó la societat—cal reconèixeho—no pot transformarse tan promptament com desitjan alguns, que no tots els ideals tenen aplicació práctica immediata, y hem de combatre a la colla de politicayres qu'en realitat sols defensen son *modus vivendi* parlant de socialisme a tot'hora é inclohenthi ideals que jamay poden pertànyer a sa doctrina.

El socialisme apar un pobre vergonyant que, sense tenir la convicció de la essencia de sa doctrina, el comunisme, ni'l rebutja ni vol seguir sas petjadas. Arreu estén, per'xó, sa destructora forsa, y ahont hagi torbat un moment la pau de la llar obrera, hi descubrirém l'engany, puig sota'l mantell de las vindicacions hi há l'ombra negra del comunisme.

Ajuntemnos els vers aymants del avens, destruhim el pretengut maridatge de la dignificació humana ab l'anti-natural comunisme, y alhora evitarem la destrucció del nostre poble. Combatém ab brahó la doctrina que califica de robo la propietat individual sense que aytal calificatiu li mereixi la propietat colectiva, explotadora sempre d'altra colectivitats. Y no defallim, que la negació de la vida, l'atrofiament de la sabiesa humana, l'esclavatje de lo real (individu) per la barbre y absoluta pretensió de lo imaginari (Estat), jamay será.

RAMÓN CAROT.

GLOP DE NEU (1)

La presumció castigada

Ara veyéu!
 Del glop-de-neu
 la flor petita y ranca
 volfa ser tan blanca
 com la Mare de Deu!
 —Enrera, flor superba,
 lluny de mi!
 —digué Nostre Senyor:—
 Val més que tu'l bri d'herba
 que'l bestiar boví
 trepitja en son camí.—
 Y aquesta pobra flor
 perdé la olor.
 La rosa fugí d'ella

lo repunxó també,
 y l'ardenta rosella
 li digué:
 —M'estim més per vehina
 la pota-cavallina.— (2)
 Y aquella pobra flor
 perdé'l color!
 Abans era molt útil,
 mes ara ja no ho es
 per res.
 Si un día era tendrívola,
 ja se la menja'l sol;
 si abans era menjívola,
 ni'l bestiar la vol.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

(1) Del llibre de Mossén Jacinto Verdaguer, *Flors de Maria*, que surtirà'l propinent diumenge.

(2) La pota cavallina deu lo nom á la forma de sas fullas, que arrán de terra semblan potadas de cavall.

LA GRAN CIUTAT

En la gran ciutat tothom estava malalt.

Tots estaven malalts del mateix mal.

Un foraster que hi havia entre ells no n'estava, però la malaltia que a tots havia pres el tenia trist y pensatiu, perque ell els ay-mava ab tota l'ànima.

—

Un jorn, ab un bell somris en la boca, ab els llarchs cabells tirats endarrera y ab una expressió plena de ingenuïtat y d'alegria, s dirigí a un dels malalts y li digué:

—Jo soch el metje que porto'l remey pera curar els vostres mals; jo obriré vostres ulls a la llum que purifica; jo os duch la Vida.—

Y'l malalt li respongué:

—¿Quina es la vida que'ns dus tu? ¿Quins son els nostres mals? ¿Qu'es lo que pretens curarnos?

—Vull curarvos la malura qu'os rosega la existencia. Estéu malalts de l'ànima: ¿voléu qu'os curi?—

El malalt se'l mirá de cap á peus ab despreci, esclatá en una gran riallada y digué:

—Es boig!

—No, no soch boig! Vos ho juro per ma vida: no soch un boig! Veniu, jo no vull fer vos cap mal, jo sols vull curarvos la malura que regna en vostras ànimas. Jo soch un metje d'ànimas!—

De la gran ciutat havian acudit tots els malalts que hi havia, portats per l'instint de tafferia, y enrotllaren al jove dels llarchs cabells.

Ell seguia dihent:

—Si, jo veig vostras aymadas existencias minadas per aqueix funest mal. Jo soch metje d'ànimas. Jo porto lo que vos manca!—

Entre'ls ciutadans se sentiren alguns murmurs.

—¿Qui es aquest?

—¿Qué té?

—¿Per qué crida?

—¿Qué vol?—

Y ell responia:

—Sols vull lliurarvos de la malaltia que s'ha apoderat de tots els ciutadans d'aquesta gran ciutat.

—Nosaltres no n'estém de malalts!—digué un.

—Deixeulo estar! ¿No veyéu qu'es un ximple?—afegi un altre.

—Os vol enredar!—digué un'altra veu.

—Vóltal!!—cridaren casi bé tots.

Quan l'escándol calmá un xich, un home tot afeytat de cara digué ab suficiencia y presumpció, aguantantse'l riure:

—Deixéu que s'expliqui: potser té rahó!

—També es veritat!—digué un altre.—Si, si, que s'expliqui!

—Que s'expliqui!—digueren molts.

El jove dels llarchs cabells parlá aixís:

—Ciutadans: jo soch un metje...

—Quin metje més jove!—interrompé una dona.

—¿Que no portéu xeringa?—cridá un baylet.

—Calléu!—digué l'home d'avans.

El jove prosseguí:

—Jo no vull fer negocis mesquins: la meva missió es altra. El meu esperit pateix al veureus tan petits...

—Més alts que vos!—digué un molt alt, que no's pogué aguantar.

—Calléu!!—cridá'l mateix home.

El jove continuá d'aquesta manera:

—La Vida es pera vosaltres; la vida té altres atractius que'ls que sempre hi veyéu. Els vostres mals no son pas com els altres mals: els vostres son pitjors, son mals que no matan, però no matan perque no os deixan naixer. Qui'ls té á dins seu, no ha nascut encara. Vostres mals son un obstacle pera la vostra vida... ¿Voléu curar?

—Si'ns donéu remey!...—digué un ab mofa.

—Jo prou vos el donaré!

—Donchs, vingal!

—Alli'l teniu—digué estenent el bras al devant seu.

La gent se girá tota: no vegeren res y digueren:

—¿Ahónt es?

—Allí, en aquell riu.

—¿Y qué hi há en aquell riu?

—Aygua.

—¿Y ab aygua'ns hem de curar?

—Si.

—Animal! Burro! Bestia! Cafre! Nyébitt!—digueren tots á chor.

—Ja ho deya jo qu'era un beneyt! Ximple!—

No'l deixaren d'insults. Alguns fins arribaren a tirarli alguna pedra.

El jove dels llarchs cabells restà tot sol ab las mans a la cara: estava plorant.

En la gran ciutat tots estaven malalts.

En la gran ciutat ja no hi estaven tant de malalts.

El jove dels llarchs cabells havia canviat el remey: els n'hi donà un que digué qu'era un producte quimich, y tothom l'havia cregut, perque l'havian probat. Els efectes foren inmillorables: tothom que'l probava curava tot seguit.

En la gran ciutat tot eran aclamacions pel jove dels llarchs cabells. El consideravan com un sér sobrenatural, el creyan un Deu.

Peró ell restava trist.

En la gran ciutat tot eran crits. Els ciutadans estaven irats com feras contra'l jove dels llarchs cabells. Molts aixecavan el puny clos ab actitud amenassadora.

S'havia sapigut que'l remey que'ls hi donava'l jove era aygua clara, aygua del riu. Aquest engany no tenia perdó, y'l que més bé li volia l'hauria penjat.

Las autoritats, aconselladas pels ciutadans, el condemnaren a mort. El poble, frisos, assaltà la presó y no deixà ni rastre del pres.

Els ciutadans de la gran ciutat li feren patir mort per farsant y embaucador de tot un poble.

En la gran ciutat tots estaven malalts!

ANTÓN SABATER MUR.

CONSELLS Á UN ESPERIT JOVE, QUE VOL DEIXAR LA VALL PER LA CIUTAT

II

¿Es á dir que continuas decidit á anar á ciutat? Ta constancia m'agrada y m'admira. M'agrada perque'm mostra que tens el caràcter ferm y que ta voluntat es recta; m'admira perque aixó no es molt corrent. La constancia no's troba entre'ls homes de la ciutat: son febles, vacilan, segueixen camins tortuosos. Ja que tu tens en la massa de la sanch la forsa de voluntat, cultivala aqueixa forsa, no abandonis ta rectitut, y jo't prometo que, anant per la dressera, arribarás á lloch primer que'ls altres.

Cal qu'entenguis bé lo que't dich. Al ferte bon auguri, al dirte qu'arribarás primer que'ls altres, no deus entendre que'l sol fet d'arribar primer sigui quelcóm. Si pera cumplir els teus actes estableixes un punt de relació ab els demés, sempre anirás malament. El que tu sápigas arribar primer que'ls altres vol dir que'ls altres son més burros que tu, may que tu siguis un sabi. No té pas bona vista'l borni, y es rey en terra de cegos. La sabiesa d'un home consisteix en arribar á lloch ab els menys esforços possibles. La ventatja, donchs, d'haver arribat primer que'ls altres, consisteix en haverho fet anant per la dressera, caminant menos; perque si has seguit el mateix camí y'ls has avensat corrent, arribarás á lloch reventat, y l'ultim qu'arribará tot xano-xano se t'asseurá sobre la panxa é hi cargolará un cigarret. Perque'ls homes tenen aixó: no sols quan te troban reventat se t'asseuhen al dessobre, sinó que son cinichs, é hi cargolan el cigarret. Procura no ferho may aixó, y més que res, procura que no t'ho fassin. Es més: pel bé que't vull, t'aconsello que sobre tot te preocupis de lo darrer. Es una regla de moral la més sana qu'he conegut la d'evitar en tot lo possible'l mal que't puguin fer els homes. Perque evitas el teu mal, y'l pecat del mal que un altre pugui cometre. En el pecat que diuhen que comet el lladre, hi intervé per meytat el del tonto que s'ha deixat robar. A propòsit d'aquest verb: tingas present

que, a haverlo de conjugar, te serà més útil el ferho per activa. Si'l conjugas per passiva no sols hi surtiràs perdent, sinó que sentaràs plassa de tonto, y si bé es cert que dels benaventurats serà'l regne dels cels y que tu'm podries dir que t'aconsello de mena que t'allunyo d'ells, jo't recordo que tu m'has demanat consells per'anar á ciutat y no á altra banda.

Si me'ls haguessis demanat per anar al cel, te donaria'l consells d'un'altra manera. Tenho ben present aixó, y que't serveixi pera no judicar els actes, sinó pera'l fi á que van destinats. Y pera que te'n recordis d'aixó, vaig á contarte un qüento que fa al cas:

Un herpétich envià á buscar un metje que també ho era, pera que'l curés, y entre altres coses, aquest li prescriví que no menjés tocino. Un jorn el malalt anà á visitar al metje y'l trobà á taula davant d'un plat de llomillo. «—¿Cóm se comprén—digué admirat—que vosté, essent també herpétich, menji lo que á mi'm va prohibir?» «—Molt senzill, —respongué'l metje: —perque vosté's vol curar, y jo no.» —

Aquesta resposta, qu'es tan senzilla, no se'ls ocorreix á molts homes, y com el malalt, de bonas á primeras, lo menys dolent que pensan del metje es que no sab lo que s'ha fet al receptor. Las cosas han d'anar adequadas al fi, y creume qu'es un gran erro'l que cometen els homes al caminar per la terra obrant ab reglas del cel. Fan com aquell que viatjés per Espanya ab una guia dels Estats Units: perdria molts trens, no arribaria á lloch y molestaria á tothóm fent preguntas pera esmenar sos erros. Y tu deus estarte en lo possible de fer preguntas als demés; porque una de dugas: ó creuràs lo que't responguin ó no ho creuràs. Si ho creus, ja estás perdut: pensa que al acostarte á un home ets aygua, y ell un moli; ell t'atraurà pera que'l fassis rodar, y tot y sentli útil te colpejarà ab sas palas. Las respuestas dels homes son pendants que't posan al davant pera que vagis cap á n'ells; y qu'aixó es cert, res més evident. Tothóm respón segons sa opinió; si segueixes, donchs, la opinió d'un altre, ja perts ta personalitat y passas á formar part de la seva. Si no t'has de escoltar lo que't responguin, pots estalviar-te

d'un comens el treball de demanar. Estalvi sumament útil, porque hi va compresa la feyna, y la salvació d'ofegarte en l'erro. Demanant, preguntant, inquirint, á lo més qu'arribaràs serà á fer un capdell del teu cap, porque cada resposta serà contraria á l'anterior. Y ja que cadascú té la seva idea, tingas tu també la teva, que si la tens sense haver preguntat res á ningú, t'acostaràs més á la veritat. Y't dich que t'hi acostaràs porque he observat que'ls homes de ciutat se'n allunyan, y que tots se preocupan dels altres. Segueix tu, donchs, direccions complertament oposadas, y arribaràs á llochs oposats. Però de totas maneras, si no tens forsas pera seguir las direccions oposadas y has vist que'ls altres segueixen mal camí, no't descoratjis, no restis aturat, no t'abandonis ni renuncihis, no; segueix ab els altres, mou-te, viu, porque no podent ésser un'aliga, sempre val més ésser un cùch rastrejador que viu vida d'un dia y mor aixafat, que la insensible pedra del vértix d'una pirámide. No t'espantin els camins de la vida; si no tens forsas pera seguirne uns, segueixne uns altres, però camina. ¿Per qué t'han d'espantar els incidents de la vida de ciutat, si no t'ha espantat la vida mateixa? La vida, es viatjar en un vagó tot sol, de nit. Si ja no t'espanta la soletat mateixa, ¿qué t'ha de importar que'l paisatge que travessas—y que no veus, á la fi,—estigui atapahit d'arbres ó sigui erm? El cas es viatjar; y pera no aburrirte, creume á mi, canta. Quan hi siguis á ciutat, donal aqueix consell als homes; digalshi: Cantéu!

Perque qui canta, diu el proverbi, son mal espanta, y aquell sabater del qüento fou desgraciat porque vengué la guitarra, no porque tingués diners. Perque'l dir que tenir diners dona mals de cap, es una falornia que fan corre'ls rics pera que no's desitji son estat. Y ells ho demostran fàcilment, porque en la desgracia d'un poderós tothóm s'hi fixa per lo mateix qu'està elevat, y ningú's fixa en las dels infelissos que's moren de fam en el fons d'una barraca. Altrement, els rics tenen temps pera buscar probas, y al pobre li manca temps pera buscar pa. Tornant al sabater, si no s'hagués venut la guitarra, ja'n podia tenir de diners: ell hauria sigut ditzós porque

hauria cantat. Me diràs que precisament no cantava perquè tenia diners. Ja t'he dit que això era una falòrnia.

¿Que per què't conto un qüento de tant en tant? Jo't diré: ho faig perquè m'escoltis y te'n recordis més de lo què't dich.

Els individus forts menjan els talls tal y com son; els febles y malaltissos necessitan condimentacions especials. Aixís son els cervells; els potents assaboreixen la idea en sí, els febles necessiten que la idea porti ropatjes. El qüento s'inventà pera que'ls esperits febles s'empassessin la idea. Si a un infant li parlas abstractament de moral, no t'entendrà; si li contas una faula, t'escollarà profitosament. La reacció té'ls qüentos de bruixas pera embrutir els cervells madurs. La revolució pot emplear l'arma profitosament. Haig de dirte, donchs, que si a ciutat se t'ocorreix dir quelcòm, no ho diguis abstractament sigui a qui sigui, perquè lo abstracte es árit, y lo árit sols els sabis ho escoltan y tampoch ho entenen; y a més, que de sabis no n'hi há; lo que hi há son *menos burros*; y si n'hi há, no es a ells a qui s'ha de predicar. Si't dirigeixes a esperits febles, aprofita'l qüento, mes no hi posis en ell sinó lo natural y lo qu'hagis vist; altrement faràs obra de reacció. En ell no't limitaràs a ésser descriptiu, sinó que hi barrejaràs ta idea, perquè'ls qüentos descriptius son bons, però son millors els qu'ensenyan quelcòm.

El qüento descriptiu es la morfina qu'a dorm l'ensopiment de la existencia, el qüento d'idea es la medicina que guareix la malaltia. A voltas la medicina mata si no es ben administrada, però val més reventar que condormirse.

Demà continuaré aconsellante... No, no m'has d'agrahir la molestia, perquè no me'n dona cap. ¿Que't creus qu'ho faria si me'n donés? No m'has d'agrahir res. Ja te'n parlaré d'això del agraument y d'altras cosas. De moment te dich que si t'aconsello no es pel bé què't vull. Ho faig perquè aconsellante penso, y aixó'm plau.

Y ja ho veus: essent tan egoista, molt més que tu, obrant sols mirant a mon bé, y no al teu, a la fi't dono consells. Tu, en cambi, sols has sabut demanármels.

Pensa que un agraument sempre ho es després d'haver demanat ó percebut—perquè agraument vol dir reconeixement de servicis rebuts,—y'l judici que tingas d'ells variarà.

Fins demà.

EL TEMPLE NOU

S'ha alsat la Catedral. De sas arcadas
en penjan salomons de trassa nova,
rumbejan las parets antichs tapisos...
Son els primers las joyas y arracadas
y'ls segons el vestit teixit per fadas
d'una núvia reyal, esbelta, hermosa...

La fàbrica del temple es atrevida.
Hi té l'Art expansions de tal bellesa,
hi há finesas d'enginy tan agradosas,
que apar de Deu inspiració escullida...
Potser es Deu mateix qui l'ha bastida
y es Deu mateix qui ha florejat la idea!

Tot es nou, tot es llum. El poble en massa
es a dintre fervent, desitjant l'hora
que li diguin: — L'altar ta oració espera... —
Y mentres l'orga'l seu teclat desglassa,
per calats y cornisas puja, y passa
l'encens, alé sagrat del nostre Dogma.

Ja'l poble está content, y la obertura
del gran temple celebra ab grossas festas;
l'esperit popular s'exteriorisa;
res l'entusiasme de las gents atura;
y es que si'l temple es nou, la fe perdura:
la fe es molt vella!

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

DEL MEU DARRER VIATJE

Assentat davant per davant meu, dintre'l cotxe del tren qu'ab velocitat avansa, l'esdevingut senyor no se sab per quins medis, d'estúpida mirada y grossa panxa, resta adormit, somniant potser en llurs negocis no gayre correctes que l'han enriquit tan de sobte, indiferent als gemats paisatges qu'amplament s'estenen al seu entorn com visió esplèndida de primavera. Un aixam de negrosas moscas li pasturejan tranquilas per l'afeytat rostre, xuclantli la sava qu'en altres temps, essent pagés, l'havia nodrit. Dorm ab indiferencia, ab no tanta indiferencia, malgrat tot, com quan feya petar aquelles bacaynas al dessota d'una ombrivola figuera, ajassadot y sense tèmensa de cap mena, ab l'aixerit gosset al costat de la cistella buyda, dolsament esperant que la dona li portés novas viandas.

D'aquells llunyans temps ni se'n recorda. Ara's veu fet un senyoràs, y procura imitar á aquests á la perfecció, sens arribar á comprendre res, ja qu'es ben migrada sa inteligencia: enrahonant ab pausa y com si escoltés sas propias paraulas, dormint en tots els llocs que bé li semblan y ahont pugui encisar ab la sonoritat de llurs ronchs, y mostrant arreu sa cara seriosa. Y tothóm li consent sas etzegalladas, ningú té valor pera retréureli sa passada historia, historia que segurament l'averkonyiria. Tots se fan creus de la seva finor, que ningú sab veure; tots admiran els cabals qu'en poch's anys ha sapigut atresorar, y no volen esbrinar la causa d'un creixement fet ab tanta rapidesa.

El tren se para, estremintse de cap á cap ab una esgarrifansa sobtada. Ell se desvetlla, y ab la punta del dit pólser de la mà dreita s'aixuga las lleganyas dels ulls; després s'estira ab laxitut. La portella del cotxe s'obra, y entra un senyor de modals distingits qu'aprop meu s'assenta. Allarga las mans—després de saludar en general—al antich pagés, y aquest li contesta ab fredor, com si's dongués de menos de saludarlo. Parlan de tot, una mica ja refets, sens en res entendre: de vinyas filoxeradas, dels darrers successos, de si'l diputat del seu districte es tan amable que un jorn fins va anar á dinar á casa del un y's va dignar fer brometa

ab sa filla petita, qu'es la mateixa que un rich propietari va escandalitzar un jorn al bell mitj d'una plassa pública perque vilment pretenia enganyar al seu noy de ménys'edat qu'ella; de que llurs fillas grans s'han casat ab molta sort... Tot aixó ho diuhen ab parafrats afectats, perà insinuar que un d'ells té més diners y jornals de terra que l'altre. Admirant tanta parauleria, no puch menys que somriure boy d'amagat, perque no s'enfadin, qu'aixis succehiria si rigués massa fort; però al mateix temps voldria que compreguessin la llástima que'm fan. Richs en cabals y en tonterias, sense poder gaudir, al menys un d'ells, res de la vida, y en martiri constantment la seva ànima; buyts d'ilusions abdós y sens arribar á capir res del món...

Ara'm toca'l torn á mi d'adormirme, apurat per tanta y tanta xerrameca. M'adormo lentament y brandant el cap d'assi d'allà per efecte del sotraqueig del tren, que cada volta sembla tingui més dalit pera travessar planas y més planas, circumdadas d'un ampla rodona de montanyas emporpradas y somniosas, dormint apesaradas sota l'ardenta mitjdiada. Un somni extrany me corprén, un somni negre sense ni un relleix de blavor serena.

Els anys passen molt depressa, y l'antich pagés es mort. Un enterro brillant, coronas hermosissimas, bagul de cedre, capellans cantant á tot gasto, cotxe fúnebre arrossegat per vuyt cavalls; las portas d'un cementiri que s'obran de bat á bat, un sepulcre que's tanca, un quants plors, un hereu que no sab apaybagar sa satisfacció y... gent que, com si res hagués passat, s'entornan á llurs casas respectivas. Tot es negror profunda qu'apar oblit, oblit qu'anys després será veritable, quan del mort sols ne resti l'esquelet barrejat ab cendras, oblit qu'alguna volta será trencat pera rememorar alguna de sas malifetas ó de sas tonterias. El gran monstre del temps haurá passat, y ab ell desapareixerá son darrer rastre. Y enllá, en el cel ó en l'infern, gaudint ó patint eternament, ell veurá com un altre rich, un rich d'ilusions y de bonesa, tant com pobre de cabals y de dolenteria, será aclamat per tothóm á boca plena... Que son aixis las cosas en el món.

Havém arribat al terme de nostre viatge. Del tren ne devallém pressosos, després de

furgar per veure qui obriria la portella. Una onada de claror ens fa aclucar els ulls. Ells dos de brasset s'allunyan, rihent com a bojos y esguardantme de reüll. M'hi acosto y recullo algunas paraulas.

—¿Qui es aqueix?—pregunta'l que va entrar darrerament al tren.

—No ho sé. El conech de vista. Diuhen que li plau dir las cosas pel seu nom... Es d'aqueixos que...

—Pobret!

Me tenen compassió. Y jo'm quedo pensant que tal volta demà arribin a comprendre lo qu'es hipocresia y lo qu'es bondat; que potser arribin a capir las intencions que un porta al fer una cosa, y compreguin que'ls infelissos, els dignes de llástima son ells, puig cap rastre ha de quedar de sas petjadas sobre la terra.

ALFONS SANS Y ROSSELL.

NOVAS

El diumenge passat doná'l distingit pianista Vidiella'l seu anunciat concert de *Rapsodias* de Liszt, executant las quinze que figuraven en el programa y obtenint en totas ellas molts aplausos.

Desde la passada setmana hi há exposat en el Saló Parés un quadro del jove artista en Joseph M.ª Xiró, que parlaria molt alt en favor de nostra pintura moderna, si propiament ne tinguessim. El dit quadro ha donat y dona molt que parlar, tant per sa tendència com per la concepció que l'assumpto entranya y que s'aparta resoltament de lo vulgar, demostrant en son autor un esperit cultivat, capás d'interpretar als grans poetes moderns com Nietzsche. En aquest s'ha inspirat en Xiró, puig el quadro's titula *Fantasia nietscheana*, y en ell hi apareix una figura d'home imponenta, suggestiva, plena de forsa, dressantse sobre una roca en actitud de desafiar a las furias que, tirantli penyals, pretenen esclafarlo com han esclafat ja a un company seu. L'home impávit, el *super-home*, espera a peu ferm els penyals que l'amenassen, com espera, disposat a la lluyta, totas las desgracias y calamitats que pugui enviarli'l destí, puig ell, incapás d'espantarse, se sent fort y's mostra superb com un deu helénich.

Com a pintor, en Xiró'ns demostra que sab dibuixar y qu'ha fet estudis serios del nu, la pedra de toç de tot artista y l'escull dels aficionats. Ell ha salvat victoriosament aqueix grahò que hi há entre l'aficionat y l'artista, guanyant un lloch eminent entre'ls

nostres pintors. Y consti qu'aixó no ho dihém en absolut per lo qu'es el quadro en sí, sinó perque en ell hi veyém un comens dels altres triomfs que a n'en Xiró se li esperan si segueix cultivant l'art ab la serietat y la inteligencia ab que ara ho ha fet.

Felicitém, donchs, coralmnt al jove pintor, tot esperant que'ns dongui a coneixe novas obras de la importancia de *Fantasia nietscheana*, en quin cas tindrém ocasió de parlarne tan extensament com desitjem y com ell se mereix.

A Romea s'estrenaren la setmana passada dugas obretas en un acte de género ben distint: *Las bodas d'or*, d'en Joseph M.ª Jordá, y *Un conde pnat a mort*, del senyor Ferrer y Codina.

Totas dugas son de factura estrangera. La primera sembla un d'aquells *qñentos* tan espirituals que's, publican en el *Gil Blas* y *Le Journal* de Paris, un d'aquells *qñentos* en que'ls escriptors francesos no tenen rival per la subtileza dels seus estudis psicológichs y per la fina ironia que's desprén de son expticisme bon-jan. Faltanhi'ls grans esclats de passió, totas aquestas delicadesas s'escapan al públich, que, fixantse més en l'acció qu'en els sentiments intims dels personatjes, troba massa llargas las divagacions del autor y massa convencionals els recursos escénichs qu'emplea.

La segona es tot lo contrari: una acció que s'atropella, uns quants tipos de trets accentuats y dos ó tres malentesos que donan lloch a situacions més ó menys cómicas ó ridiculas. En una paraula, ve a ésser un *vau-deville* de menor quantia que fa riure al gran públich, y en ocasions al gran y al petit.

Y res més de nou en els demés teatres de Barcelona.

D'uns dias a n'aquesta banda sembla haverse iniciat una millora en la malaltia que pateix mossén Jacinto Verdaguer, qui ha comensat ja a pendre aliments, digerintlos ab facilitat. Esperém que dita millora vagi accentuantse y que l'ilustre malalt entri en una franca convalecencia.

De Perpinyá s'han rebut noticias dant compte del interés y ansietat ab que al Rosselló's segueix el curs de la malaltia de nostre poeta.

Continúan visitant sa casa distingidas personalitats.

Dugas setmanas compleixen avuy de la mort del doctor Robert, y encara'l poble barceloní parla sense treva d'aquesta desgracia irreparable pera la ciencia y la patria. En el sí de las llars, en las reunions d'amichs (y no parlém ja d'aquells actes oficials en que's tributan els elogis de rigor a la memoria del

finat), per tot arreu la mort d'en Robert es el tema palpitant, retreyentse continuament anécdotas de sa vida y fentse l'apologia dels seus mèrits y del seu caràcter. Sense distinció de partits, ni d'idees, ni de creencias, tots els periòdichs, desde'l més ortodoxe al més radical, tots han deixat de banda las rancúnies de sectaria pera tributar son carinyós recort y la expressió de son condol al digne y sabi ciutadà y al home bondadós que hem perdut. Hermosíssim es aquest espectacle, y sols consignanthe queda feta la millor apologia d'en Bartomeu Robert.

En nostre anterior número donarem compte del acort pres per l'Ajuntament de Sarrià de posar el nom del finat a un dels carrers de la vehina població. Acorts semblants han pres aquests dias altras corporacions comunals de Catalunya. Continuament se reben encara, en el domicili de la familia y en las redaccions dels periòdichs catalanistas, profusió de telégramas de pesam de Catalunya, reste d'Espanya y extranger, haventhi molts d'América.

El vinent dissapte, a dos quarts de deu de la vetlla, en el saló d'actes del Ateneu Barcelonés, el doctor mossén Santiago Estebanell donará lectura del nou llibre de mossén Jacinto Verdaguer *Flors de Maria*, fent avans algunas consideracions sobre'l mateix nostre estimat company Antón Busquets y Punset.

Acabat l'acte's vendran 150 exemplars en paper de fil al preu de 5 pessetas cada un, y son producte será portat el mateix vespre al gran poeta.

La sessió será pública.

La casa Parera, editora de la notable revista *Materiales y Documentos de Arte Español*, ha publicat la convocatoria a un Concurs entre artistas espanyols pera premiar els millors treballs y projectes decoratius destinats a publicarse en la revista esmentada. Els premis que's repartiran representen un valor total de 2.500 pessetas, haventhi deu premis ordinaris als millors treballs y projectes decoratius, un d'extraordinari, y altres quatre que's destinen a las quatre millors colleccions de vuyt fotografias reproduhint detalls d'arquitectura y objectes d'art antic, preferintse'ls que sian inédits.

Per tot el mes de novembre's donará'l fallo del jurat, y'l 15 de desembre s'inaugurarà la exposició dels treballs premiats, procedintse al repartiment dels premis. Els treballs han d'entregarse a don Rafel Coll, Duch de la Victoria, 13, principal, fins al dia 30 del vinent octubre.

Componen el jurat els senyors Manel Ballarín, Joseph Baltà de Ceta, Manel Fuxá, Joseph Masriera, Antoni Parera, Antoni Rigalt, Alexandre de Riquer, Ferrán Ro-

meu, Leopold Soler y Pérez, Manel Vega y March y Joseph Vilaseca.

Dias passats tingerem el gust de presenciar las probas que de son globo dirigible presentà nostre amic en Miquel Escuder (fill), en el local de l'Associació d'Enginyers Industrials de Barcelona.

El senyor Escuder, previa una conferencia en que feu clara exposició del invent, realisà probas del mateix valentse d'un aparell en miniatura, el qual, mercés a dos senzills jochs de palas, evoluciona per l'espai en tots sentits y a totes velocitats. El globo puja y baixa a voluntat, ja verticalment, ja obliquament, y l'aereonauta'l dirigeix a la perfecció.

Ens limitém a dar compte de las probas que vegerem, y de son éxit, sens exténdrens en explicacions que foran llargas y que preferim aplassar pera quan el senyor Escuder practiqui las probas definitivas ab el nou aereostat que actualment li están construhint a París, que será capàs pera dos aereonautas y constará de quatre jochs de palas, midant 30 metres de llarg per 7 de diàmetre y tenint un pes total de 825 kilos. Pera marxar a rahó de 10 metres per segón necessitará una forsa teòrica de 11 cavalls, però será de 16 cavalls el motor de petroli que l'autor se proposa adoptar.

Aquestas probas deuen verificarse'l vinent setembre. No cal dir quant desitjem que'n surti en bé'l senyor Escuder, com es d'esperar.

Suscripció oberta entre las donas catalanas pera regalar una bandera a la *Unió Catalanista*.

Suma anterior recaudada en aquesta redacció y entregada a qui correspon: 96'75 pessetas.

Ab posterioritat hem rebut de la Bisbal las quantitats següents, de las que n'hem fet també entrega:

Teresa Pascual y Serradell, 2 pessetas.— Petra Serradell de Roig, 1.— Angelina Serradell, 1.— Victoria Matas de Serradell, 1.— Josefa Carreras de Regordosa, 1.— Trinitat Pascual, 1.— Dolors Pascual, 0'25.— Dolors Roig y Serradell, 0'50.— Teresa Roig y Serradell, 0'50.— Pietat Roig y Serradell, 0'25.— Maria Roig y Serradell, 0'25.— Adela Trayter, 1.— Leonor Carrera de Cuni, 0'50.— Carmeta Cuni, 0'25.— Teresa Estragués, 0'50.

Total, pessetas: 107'75.

Continúa oberta la suscripció.

El total recaudat fins ara per las diferents entitats adheridas a la *Unió* s'acosta ja a 5.000 pessetas y, segons sembla, la suscripció quedarà aviat cuberta ab excés.

Fidel Giró, impressor. — Carrer Valencia, 311.

NOSTRE FOLLETÍ

Termenada la publicació de la novel·la de August Strindberg

L'INSPECTOR AXEL BORG

comensém avuy á repartir el prólech qu'ha de precedirla, degut á nostre company Oriol Martí. A continuació, conforme diguerem, repartirém el retrat de l'Strindberg, y finalment la cuberta, dibuixada per l'Antoni Solé, pera enquadrar l'obra en rústica.

Després d'aquesta obra, y atents sempre á nostre propòsit de donar á coneixe'ls més grans autors estrangers ensemps que'ls més reputats de Catalunya, publicarem en nostre folletí, baix el títol de

NATURA

un aplech d'estudis y descripcions triats d'entre *Els Pintors Moderns* y altres obras de

JHON RUSKIN

traduhits y ordrenats per Cebriá Montolíu.

No dubtém qu'afalagará'l bon gust de nostres llegidors aquesta nova publicació ab que aném á enriquir la Biblioteca de JOVENTUT.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclussiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inédits.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
, Mitj any.	4'50	,
, Trimestre.	2'25	,
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA: Un any.. . . .	9	,
EXTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Céntims.
, atrassat, ab folletins.	40	,
, sense folletins.	25	,

Als subscriptors per tot el present any se'ls hi regalará la estatua d'en Rafel de Casanova.